

Tõrvasse kerkib kodu erivajadustega inimestele

Tõrva Kodu peremajadele asetati nurgakivi 11. juunil. Need kuus kümnekohalist kaasaegset peremaja Tõrvas Raba tänaval saavad koduks psüühilise erivajadusega inimestele. Majad rajab AS Hoolekandeteenused, kes hakkab sealsetele elanikele pakkuma ööpäevaringset erihooldusteenust.

Tõrvas 2013. aasta veebruaris valmivad peremajad on osa kolm aastat vältavast erihooldekodude reorganiseerimisprojektist. Projekti raames ehitab AS Hoolekandeteenused Euroopa Regionaalarengu Fondi toel nüüdisaegsed uued elupaigad erivajadustega inimestele 11 Eestimaa paika. Kokku valmib 55 kümnekohalist peremaja ning projekti kogumaksumus on rohkem kui 26 miljonit eurot.

Uutesse peremajadesse elama asuvad inimesed on seni elanud suurtes amortiseerunud mõisahoonetes, mille elamisväärsuseks ja nõuetele vastavaks kohandamine ei ole olnud võimalik ega ole ka majanduslik mõistlik. Samuti asuvad mõisahooned küll looduskaunistes kohtades, aga nende ümbruses puuduvad töö ja aktiivset eluhoiakut toetavate tegevuste võimalused ning vajalik taristu.

Seetõttu ei pääse mõisades ja teistes kaugeletes ning eraldatud paikades asuvate teenusekohtade inimesed tihti ilma spetsiaalset transporti korraldamata liikuma ning meile kõigile enesestmõistetavad tegevused nagu kultuuriürituste, raamatukogu, tervisekeskuse, ametiasutuste, kaupluse, postkontori või ka näiteks perearsti külastamine on neile inimestele raskendatud ja kulukas.

Esialgul on plaanis Tõrvas välja ehitada kuus kümnele inimesele mõeldud peremaja. Järgnevalt rajatakse hoonete vahele tegelusala koos spordiplatside, puhkenurkade, aia-ala ning läbi mõeldud haljastusega, mis pakub sealsetele elanikele nii jõukohast hooldustööd kui aktiivseid vaba aja veetmise võimalusi.

60-le eri vanuses täiskasvanud psüühilise erivajadusega inimesele hakatakse Tõrva Kodus pakkuma ööpäevaringset erihooldusteenust. See tähendab, et peremajades saab erivajadusega inimeste elukoht, kus vajalik toetus, juhendamine ja ka meditsiiniline abi on tagatud ööpäevaringset.

Tõrva Kodusse tulevad elama siiani üle Eesti laiali asunud Lõuna-Eesti, sealhulgas Valgamaa elanikud ja teised, kes

Silindrit peremaja ahju vundamenti asetab meie teenuste direktor Liina Lanno. Silindri keerasid korki peale sotsiaalministeeriumi sotsiaalala asekanter Riho Rahuoja ja AS Hoolekandeteenused ERDF projektide ehitusjuht Viljar Laidvee.

avaldavad soovi elada just Tõrvas, kuna selle paigaga seotud olnud.

Mida kindlasti peaks rõhutama: peremajadesse elama asuvad inimesed on rahumeelsed ja ei vaja kuidagi erilist kohtlemist võrreldes teiste inimestega ümbritsevas kogukonnas. Nende peremajadel põhinev küla ei ole kinnine territoorium ja seal teenust saavad inimesed liiguvad ringi neile vajalikes ja olulistel kohtades nii iseseisvalt kui vajadusel meie tegevusjuhendajatest saatjatega.

Ka elukorraldus peremajades saab olema tavapärane. Elatakse kümnekesi ühise perena elamus, kus enamikul elanikest on oma tuba, ühisteks ettevõtmisteks on kasutada avar elutuba koos kööginurgaga.

Oma tuba, nagu ikka, pakub aga nii suuremat privaatsust kui võimalust korraldada oma elukeskkonda ning tegevusi elaniku soovidele ja vajadustele vastavalt. Ühes peremajas saab selle elanike ning töötajate vahel tekkida ka vahetum ja personaalsem side, mis mõjutab otseselt sealsete elanike rahulolu ning vaimset tervist.

Tegeletakse nii tavapärase majapidamistöödega kui erinevate aktiivsete

teraapiliste ja töötegevustega, õhtuse aja saab igaüks sisustada vastavalt oma hobidele või muu meelepärase tegevusega.

Seega pakuvad uued peremajad psüühilise erivajadusega inimestele nii nüüdisaegset ja nende vajadusi arvestavat keskkonda kui – mis peamine – kaasavat ning tegusat elukorraldust.

Kindlasti asuvad Tõrva Kodu elanikud aktiivselt kasutama kogukonnas olevaid sportimis-, kultuuri- ja töövõimalusi, aga ka kohaliku perearsti teenust. Samuti osalevad meie elanikud Tõrva linnarahva ühistes ettevõtmistes. Plaanis on rajada võimalusel väike tööja tegevuskeskus.

Lisaks loodame koostööd teha ka Valgamaa puuetega inimeste organisatsioonidega ja teiste kohalike hoolekandeteenuste osutajatega.

Esialgsete plaanide kohaselt tuleb külla 20–22 töökohta – peamiselt igapäevaseks kohalviibivad tegevusjuhendajad, sealhulgas ka Tõrva Kodu juht. Klientidele on kättesaadav ka meditsiiniõue tugi ning toitlustamine on esialgu planeeritud korraldada toitlustusteenust osaliselt sisse ostes.

Usume, et Tõrva kogukond on nüüdisaegne ja mõistev ning meie inimestel saab olema rikas ja huvitav elu.

Liina Lanno
AS Hoolekandeteenused
teenuste direktor

Uued peremajad kerkivad veel Harjumaal Väana-Vitti ja Kehrasse, Läänemaal Uuemõisa, Ida-Virumaal Sinimäele, Järvamaal Türile, Lääne-Virumaal Tapale, Pärnumaal Väandrasse, Tartumaal Kodijärvele, Viljandimaal Viljandisse ja Karulasse, Väana-Vitis, Kodijärvel ja Karulas laiendatakse juba olemasolevaid teenuseüksusi, ülejäänud asukohtades alustame teenuse osutamist esmakordselt. Tõrva peremajade maksumuseks kujuneb 2,86 miljonit eurot. Peremajade ehituse peatöövõtja on AS Nordecon. Majad Tõrvas valmivad lõplikult järgmise aasta veebruaris. Lähemat infot Tõrva Kodu kohta leiab AS Hoolekandeteenused kodulehelt http://www.hoolekanne.ee/uus_/pages/est/rajatavad-ued-kodud.php

Helme Vallavolikogu istungil 30.05.2012

- kinnitati korraldatud jäätmeveo rakendamise uus kord;
- Helme alevikus asuvad Kooli tn 10 (end II ühiselamu) ja Kooli tn 12 (end III ühiselamu) kinnistud otsustati tasuta võõrandada Helme Hoolekandekeskus OÜ-le;
- anti volitused maa-ametile aadressiandmete süsteemi infosüsteemis toimingu tegeviseks;
- kehtestati Trahteri kinnistu detailplaneering;
- otsustati koormata vallale kuuluvad Aiamaa kinnistu, Varno elamu kinnistu, Ritsu külaplatsi kinnistu ja Ala 137 korteriomandid isikliku kasutusõigusega Eesti Energia Jaotusvõrk OÜ kasuks;
- otsustati avalikes huvides vajaliku elektrivõrgu talumiskohustuse kehtestamiseks sundvalduse seadmine Mekru kinnistule Eesti Energia Jaotusvõrk kasuks;
- Veemajandusprojekti omafinantseeringu osa katmiseks otsustati võtta SA-lt KIK laenu kuni 450 000 eurot.

Tiina Õunpuu
vallasekretär

Helme valla päev laupäeval, 21. juulil Helmes

- kl 12 Käsitöölaad
- kl 13 1. Valgamaa maarahva päeva avamine, vestlusring "Eestimaa maaelu 2013. aastal ja perspektiiv aastani 2020" (Helme laululaval)
- kl 15 Valgamaa maameeste vahelised võistlused, maamehe kärutamine, köievedu
- kl 17 Helme valla päeva avamine. Esinevad Sillervo, Jandali, Hõbetäht, Liisud, Ritsu lasteaia-alkkooli õpilased, Tõrva Eideratas, Jauram
- kl 18 Paarisorienteerumise võistlus
- 18.30 Spordivõistlused. Lastele lõkkejooks, kotisjooks, köievedu, sangpommi tõstmine, naiste mudamaadlus
- kl 21 Tantsuks ansambel ANMATINO
- kl 24 Ilutulestik

Päeva juhib Janno Meldre.

Info tel 5341 1816

19. Tõrva linna päevad

6. juulil

Avatud noortekeskuses

- kl 15-22 Eesti menüüfilmide programm:
- kl 15.00 Tõrva kultuurimaja improtrupp - stseenid Eesti filmidest
- kl 15.30 „Noor pensionär“
- kl 17.00 „Siin me oleme“
- kl 18.30 „Mehed ei nuta“
- kl 20.00 „Viimne reliikvia“

Kirik-kammersaalis

kl 19 Šestakovide maalinäituse avamine

7. juulil

Sõpruse pargis

kl 09.00 käsitöö- ja kaubalaad

Keskväljakul

kontsertprogramm „Eesti filmi rütmis“

- kl 10.00 Bigbänd
- kl 10.30 avamine
- kl 10.45 Zelta Rudens Valkast
- kl 11.30 Bigbänd
- kl 12.10 Oduvantšiki Valgast
- kl 13.10 Bigbänd
- kl 13.50 tantsustuudio Lys
- kl 17.00 kultuurimaja kollektiivide sünnipäevakontsert „Mustrid pidupäevakangale“

kl 20-24 noortebändid

Kirik-kammersaalis

kl 17-21 kirik-kammersaali ürituste DVD vaatamine.

Tantsumäel

kl 20-02 „Selle suve suveniir 2012“.
Tauri Anni, Toivo Nikopensius, Kadri Savva, Sirje ja Rein Kurg, Anmatino, Ciizud, Elumees ja Anne Loho, Peep Taimla. Sooduspiletid eelmüügist Piletilevi müügipunktides ja Tõrva Kalapoes Aia tn 1, juunist alates 8 €, kohapeal 10 €.

Avatud puhvet.

Järgmine Helme-Tõrva Elu ilmub 30. augustil.

Toimetus ootab kaastõid hiljemalt 21. augustiks.

Soovime kõigile toredat suve ja ilusat puhkust!

Hemsedali muusikud Tõrvas

Hemsedali muusikud Norrast külastasid meid 24.–26. mail. Rahvamuusikud Tor ja Janet Albrigtsen ning Tori Johanna Snerte tulid kohtuma Tõrva ja Lõuna-Eesti rahvamuusikutega, et kavandada koos rahvamuusikateemalist projekti.

Kohtumise ansambliga Jauram nende neljapäevaõhtuses proovis. Reedel külastasime Viljandi pärimusmuusikakeskust, kus Sofia Joons rääkis keskuse tööst ja käimasolevatest ning tehtud projektidest. Tagasiteel Viljandist külastasime Andre Maakerit Tuhalaanes. Õhtu veetsime Torupillitalus Ants Tauli juures. Kõikjal nautisid meie ja norra muusikud koosmusitseerimist.

Laupäeva hommikul olime Heino Tartese külalisteks Savernas. Tartes on Eestis tuntud löötspilliõpetaja, kes liiks õpetamisele korraldab kokkutelekuid ja löötspillipäevi. Külalised olid vaimustunud tema entusiasmist ja energiast. Pärastlõunal olime Metsavennatalus Vastse-Roosal. Norra külalised kuulasid lugusid eesti rahva traagilisest ajaloost.

Laupäeva õhtul said Hemsedali muusikud kokku Tõrva muusikainimestega Musta Kõutsi Kõrtsis, kus ka linnarahvas nende ühist musitseerimist nautida sai.

Kõik kohtumised olid külalistele huvipakkuvad ja nad jäid reisiga väga

Janet Albrigtsen (vasakult), Tori Johanna Snerte, Tor Albrigtsen

Vello Jaska

rahule. Läbirääkimiste tulemusena sõidavad mõned meie muusikud juba augustis Hemsedali suvefestivalile esinema. Milline kavandatav rahvamuusikaprojekt nüüd järgneb, sellest juba edaspidi.

Tiiu Madal
välissuhete spetsialist

Aasta vahetusõpilasena

Tervist, tervist! Minu nimi on Philipp Roggenkamp, olen 18aastane, pärit Saksamaalt ja olin vahetusõpilane Tõrvas 2011/2012. õppeaastal.

Ma ei oska öelda, mitu korda selle aasta jooksul minu käest küsiti, miks ma just Eesti valisin. Pärast seda, kui minu Saksa perekond oli vahetuspereks 2009/2010. õppeaastal, tahtsin ka mina üheks aastaks välismaale õppima minna. Aga siis tuli see väga raske küsimus: „Kuhu?“

Otsisin ja otsisin maad, mis selleks võiks sobida. Lõpuks mõtlesin, et hea kui poleks vaja väga kaugele minna, näiteks Austraaliasse või Ameerikasse, ja et ma saaksin ikka Euroopasse jääda. Põhjamaade hulgast leidsin lõpuks Eesti.

See tekitas minus kohe huvi, sest siin on ajaloo jooksul elanud palju rahvusi ja sellepärast on Eesti kultuur mitmekesine. Siin on midagi nii Põhja-, Ida- kui ka Lääne-Euroopast.

Mis mind ka enne siiatulekut huvitas, oli see, kuidas oleks endises Nõukogude riigis elada. Et ma Eesti leidsin, ei tähenda aga, et ma enne ei olnud sellest maast midagi kuulnud – ma lihtsalt ei mõelnud siia tulla, enne kui sain teada, et mul on see võimalus olla siin vahetusõpilasena.

Kui ma Eestisse, täpsemini Tõrva saabusin, siis oli nii mõnigi asi minu jaoks väga uus. Näiteks, et poed on pühapäeval avatud, ronge enamasti ei ole, on vaid bussid, ja et Tõrvat nimeatakse linnaks. Ise elan Saksamaal külas, mis on hoopis suurem kui Tõrva.

Aja jooksul aga harjusin selle mõttega, et Tõrva on linn ja et ja bussiga võib suurepäraselt sõita. Ainult see, et poed pühapäeviti lahti on, on ikka veel imelik.

Eesti koolipäev on vaid natuke erinev Saksa omast. See on umbes sama pikk, aga siin ei ole paaristunde, mis on Saksa koolis väga levinud. Siin tehakse vähem presentatsioone, kirjutatakse hulganisti tunnikontrolle ja tunnis ei räägita nii palju.

Mulle meeldis väga, et Tõrva gümnaasium on päris väike kool, nii et sain hästi paljude inimestega sõbraks. See oli lihtsalt lahe, et kogu aeg näed tuttavaid nägusid.

Kuigi Saksamaal on võimalik suusatada, ei olnud ma seda enne siiatulekut proovinud, sest minu kodukohas talvel lund eriti ei saja ja kui seda ongi, käin lumelauaga sõitmas.

Nii proovisin alles siin kehalise kasvatuse tunnis esimest korda suusatada. See meeldis mulle väga, sest

Maarit Meltsas ja Philipp Roggenkamp esinemas viimase koolikella aktusel – ikka eesti keeles. (Ka selle kirjatüki kirjutas Philipp ise eesti keeles –toim)

Maris Jaama

väljas tunnis oli hea olla – sai suusatada ja samal ajal värsket õhku hingata. Pärast seda oli parem näiteks järgmises tunnis inglise keelt õppida.

Algul oli mul muidugi raske, aga kuna suusatasime igas kehalise tunnis, sain selle enda arvates üsna kiiresti selgeks. Mulle meeldis suusatada nii väga, et olin päris kurb, kui me ei saanud veebruaris paaris tunnis välja minna, sest oli liiga külm.

Eesti jõulud Saksa omadest väga ei erine. Saksamaal pole ma küll kunagi ise jõuluvanaga kohtunud, aga siin ta tuli kohe ja küsis minu käest luuletust. Ta oli aga väga hea ja kui ma ütlesin talle, et ma eestikeelset luuletust ei oska, lubas ta mul saksa keelse lugeda. Teadsin küll, et ta oli üks mees meie jõuluseltskonnast, aga ikkagi oli lahe.

Mulle väga meeldis siin Eestis olla, palju erinevaid inimesi kohata, uusi asju õppida, teises peres elada ja teises koolis käia. Kahjuks jääb mul ainult kaks nädalat veel siin Tõrvas olla. Aga loodan, et saan sellel ajal veel palju teha ja näha.

Praegu ma tegelikult veel ei mõista täielikult, et lähen varsti koju ja pean palju siia jätma. Kui Eestist ära lähen, tunnen kindlasti puudust Eesti perest, sõpradest, koolist ja üldse kõigest siin.

Philipp Roggenkamp
Tõrva gümnaasiumi
11.a klassi õpilane

LC Tõrva Mari korraldab lastele peo

3. juunil toimus Tõrvas ulgumere piraadi ja LC Tõrva Mari naiste eestvedamisel lastekaitsepäevale pühendatud suur mereteemaline lastepidu. Lastepäeva korraldasid Tõrva ettevõtlikud naised juba üheksandat aastat.

Pidu algas traditsiooniliselt rongkäiguga Tõrva keskväljakult. Iga rongkäigust osavõttev laps sai kingituseks õhupalli või pulgakommi. Palju peolisi oli tulnud mereteemalistes kostüümides, sest parimat kostüümi ootas auhind.

Tõrva gümnaasiumi pargis toimunud kontserdil esinesid Tõrva linna ja lähikümbruse tublid noored etteajad: lastepäevakodud Mõmmik ja Tõrvalill, tantsustuudio Lys, laulustuudio laululapsed, gümnaasiumi tantsulapsed, lasteteater õpetaja Eve Valliste lavastatud etendustega „Lobiseja vanaeit“ ja „Kakuke“.

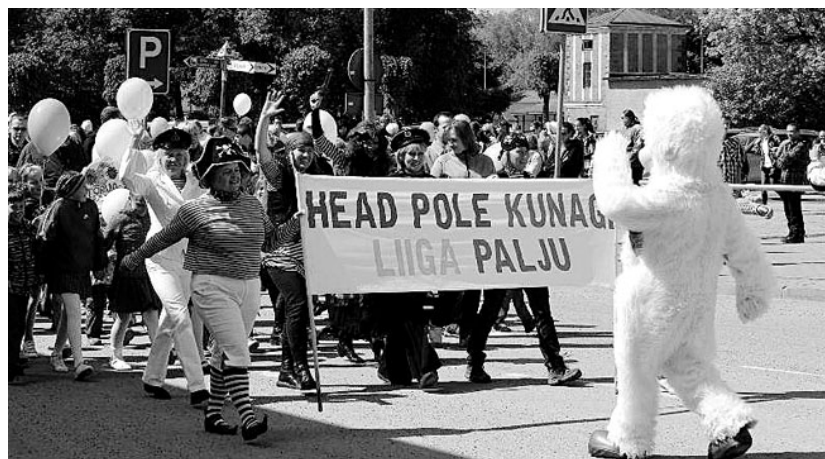
Atraksioonidest olid kohal karussell, batuudid, skyjump ja liurada. Nendel said tegutseda nii väikesed kui suured peolised. Lapsed lustisid sõitu ponidel. Samal ajal toimus mitmeid võistlusi: aaretejaht, kastironimine, käesurumisvõistlus, päästerõnga viskevõistlus, merineitside patsipunumisvõistlus. Parimatele olid loomulikult päevakohased auhinnad.

Õpitubades sai juurde tarkusi kivi-maalimisest ja kartulitrukist. Kaitseliidu telgis õpetati soovijatele mitmeid oskusi ja tutvuti relvade ning tehnikaga. Politseinurgas toimus jalgratta vigursõit ja jalgratturikoolituse läbinud noortel oli võimalus sooritada eksam lubade saamiseks. Kohal oli päästeamet tule-tõrjetehnikaga.

Pered võtsid hästi vastu fototelgi koos kostüümilaenutuse ja fotograafiaga. Juuksuritel, küünetehnikutel ja näomaalingute tegijatel olid pidevalt järjekorrad. Kohal olid huvilistele tutvumiseks tõeline merekaater ja mootorsõidukid. Väga suur huvi ja pidev järjekord oli parkimisplatsile üles seatud kardiraja juures. Sõit kartidel jätkus ka pärast pidu. Nagu ikka tõelisele lastepeole kohane, olid olemas ka õnneloidid ja õhupallid, jäätis ja suhkruvatt.

Peo lõpetas suur vahumõll, mille korraldas päästeamet. Koduteele asunud tõelised «lumememmed» olid mõnusalt väsinud toredast päevast.

Samas kuulutasid Tõrva Marid 3. juuni tubakavabaks ja kutsusid rahvast üles Tõrvas sel päeval mitte suitsetama, kuna see kahjustab meie laste tervist.

3 × Ülav Neumann

Korraldustiim tänab kõiki abilisi ja sponsoreid, kes aitasid kaasa lastepeo õnnestumisele.

Head pole kunagi liiga palju! LC Tõrva Mari nimel

Külli Lääts

Rahvamuusikaansambli täitus 40 tegevusaastat

Tõrva külakapell, mida nüüd tunneme rahvamuusikaansambli Jauram nime all, loodi 1972. aasta aprillis Paul ja Alma Käidre algatusel. Jauram on kogu oma tegevusaja jooksul aidanud muusikaliselt sisustada kohalikke, maakondlikke ja üleriigilisi üritusi, hoides ja arendades piirkonna rahvamuusikatradsiooni.

Aastal 2012 kuuluvad 40aastase Jaurami ridadesse Thea Leitmaa (akordion, laul, ansambli kunstiline juht), Katrin Kannukene (viul), Ave Säks (Jauram ja teised rütmipillid), Ants Säks (saatekannel, laul), Vello Jaska (akordion, löötspill, laul, trumm), Aado Kaasik (kontrabass, laul) ja Linda Säks (ansambli auliige).

Kapelli jutte, laule ja pilliviise on salvestanud raadio ja televisioon, endise mängija Malle Ranne eestvedamisel on välja antud kaks heliplaati, 35. aastapäeva kontserdist on valminud DVD, ansambli ajaloo on kirjutatud artikleid ja kokku pandud raamatki.

Seekord põimis Jauram oma ajaloo juubelikontserdisse, mis kandis pealkirja „Jauram ja sõbrad – lugu muusikas“, illustreerides tähtsündmusi tantsude, laulude ja pilliviisidega.

Jaurami lugu aitasid jutustada 29. aprillil Tõrva kammersaalis memmede tantsurühm Eideratas (juhendaja Silvi Abolkaln), segarühmad Jandali ja Pastlapoolikud ning naisrühm Liisud

Jauram aastal 2012

Erakogu

(juhendaja Valdeko Kalamees), Lysi naisrühm (Ulvi Riitsalu), naisansambel Hermes (Reet Koppel) ning Valga tantsurühm Pilleriin (Inna Kallas).

Orkestrilugudeks tuli appi Otepää viuldaja Varju Teder. Kontserti juhtis, vedas ning sidus tekstiga tervikuks Ene Vilipuu. Ilmar Kõverik sättis peolaua ja kaunistas kammersaali. Endla Miske tegi üle maakonna kaunid kuulutused. Helipuldil keerask nuppe Arnold Looga.

Aplaus, õnnesoovid ja head sõnad olid suurimaks tasuks Jaurami liikmetele ja kõigile kontserdil esinejatele. Valga maavanem andis ansamblile koos õnnitlustega üle ka tänukirja Eesti Va-

bariigi kultuuriministrilt rahvamuusika kauaaegse viljelemise ja hoidmise eest.

Juubelikontserdil said ansambli sõbrad ja toetajad kingiks uhiuue Jaurami CD. Plaadile on helitehnik Arnold Looga suure töö tulemusena salvestatud parimad laulu- ja pillilood tänase Jaurami repertuaarist.

Jaurami tänusõnad ja sügav kummardus toetajatele, kelleks olid Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp, Tõrva linnavalitsus ja Keskväljaku lillesalong! Aitäh Ilmar Kõverikule, kes kinkis ansamblile jäädvustuse juubelikontserdist – DVD-filmi „Jauram ja sõbrad – lugu muusikas“!

Katrin Kannukene

Õppereis Sangla soosse ja briketivabrikusse AS Sangla Turvas

Loodushuvilistel õpilastel oli 15. mail hea võimalus sõita Tartumaale tutvuma meie tähtsa maavara turba kaevandamise ning sellest briketi tootmisega.

Sangla soos oli retkejuhiks Tartu Ülikooli geoloogiamuuseumi peavarahoidja Mare Isakar, kes rääkis sellest, miks Eestis on nii palju soid ning kuidas ning millistes tingimustes tekib turvas. Uurisime, millise teekonna läbib turvas enne, kui temast valmib brikett. Saime teada, et turba kogumist takistavad viimasajud ning väga ohtlik on ka tulekahju rabas. Nägime suuri ja võimsaid turbakogumise masinaid.

AS Sangla Turvas töötab 1976. aastast ning töötajaid on seal kuuskümmend. Kogu toodang eksporditakse põhiliselt Rootsi, Läti ja Leetu.

Õppereisil kogutud teadmised sai proovile panna viktoriinil, tähelepanelikumad olid Merit Sillaots, Renita Amarik ja Kaspar Kähär.

Õppereisi toetas keskkonnainvesteeringute keskus.

Evelyn Tamm
projektijuht

Lapsed Sangla soos

Loodusteemaline seiklusmäng GPSidega Ala põhikooli õuel

Seiklusmäng algas, kui 29. mai pärastlõunal said kuus võistkonda kätte GPSid ja mänguskeemi. Spetsiaalselt programmeeritud GPS-seade juhatas teed, esitas loodusteemalisi küsimusi ning suunas vastavalt kas edasi või tagasi. Õige vastus viis võistlejaid kolm sammu lõpule lähemale, iga vale vastus viis rühma ühe sammu lõpust kaugemale.

Mõnes kohas sai aga ka kiirelt edasi liikuda, jättes vahele hulga samme, samas oli ka võimalus langeda mõni samm tagasi. Olulisel kohal oli mängutaktika: millal vastata õigesti, millal valesi ning kuidas leida küsimustele õiged vastused. Mõnel võistkonnal tuli aga mängu lausa otsust alustada. Mäng kestis poolteist tundi ning põnevust jätkus algusest lõpuni.

Õnnitleme võitjaid!

Mängu viisid läbi seiklusfirma 360 Kraadi ja ELO, toetas keskkonnainvesteeringute keskus.

Evelyn Tamm

GPS-seadmetega matkamas

Evelyn Tamm

TULEMUSED

5.–6. klass

1. Sandra Orav, Renita Amarik, Vladislav Ivanovs, Tauno Visor, Kairi Peetrsoo, Janne Salkovski (48,36 käiku, läbitud 6,47 km)
2. Karl-Sander Orav, Kairi Linnupuu, Reimo Saar, Kaisa Pinka, Lauri Saar (48,38 käiku, läbitud 6,52 km)

7.–9. klass

1. Airo Hass, Kristi Vister, Geimo Saar, Kristel Aria, Lauri Saar (48,22 käiku, läbitud 3,4 km)
2. Astrit Böning, Kaspar Kähär, Merli Virki, Ats Uhek (48,49 käiku, läbitud 6,70 km)
3. Maarja Brun, Rauno Visor, Laura Sillaots, Urmas Kivit (33,31 käiku, läbitud 6,60 km)
4. Merit Sillaots, Madis Sillaots, Martin Burenko, Elen Liigus, Reelika Viitak (37,32 käiku, läbitud 5,66 km)

Ritsu lapsed käisid Elistvere loomapargis

Ritsu lasteaia-alkukooli keskkonnateadlikkuse projekt viis seekord meie lapsed Elistvere loomaparki. 24. mail toimus kooli ja 25. mail lasteaia õppereis.

Loomapargis võttis meid vastu giid, kes rääkis palju huvitavat iga looma kohta. Palju elevust tekitas laste hulgas karu Karoliina ning metsseama pörsastega. Põnevi oli vaadata nügist hommikust jooksutiiru tegemas. Veel nägime metskitsi, põtru, põhjapõtru, kabehirvi, oravaid, ilveseid, rebaseid, kährikut, jänest, faasaneid ning erinevaid närilisi närilistemajas.

Kahetunnine õppekäik möödus kiiresti ning oligi aeg piknikul keha kinnitada. Koolilapsed külastasid tagasiteel Tartu tähetorni, lasteaed lõbutuses Vudila mängumaal.

Järgmisel päeval toimus arutelu õppekäigust, lahendati ristsõnu ning lasteaiälapsed joonistasid ja meisterdasid nähtud loomi.

Täname keskkonnainvesteeringute keskust, kes projekti rahastas. Suur tänu Helme vallavalitsusele, Elistvere loomaparki töötajatele ja Udumäe puhketalule, kes aitasid projekti läbi viia. Oli õpetlik ja vahva päev.

Mai Jõgi
Ritsu lasteaia õpetaja

Elistvere loomapargis

Mai Jõgi

Loodus õpetab õppima ja ümbritsevat märkama

Tõrva gümnaasiumi õpilased õppisid keskkonnateadlikkuse projektide kaudu aprillis ja mais loodust tundma ja looduses õppima.

Kati Kekkonen pani esimese ja teise klassi õpilased uurima ja avastama.

Helle Kont tutvustas kivilaboris 4., 5. ja 6. klassi õpilastele erinevaid kivimeid.

Annelie Ehvest õpetas 10., 11. ja 12. klassi õpilastele tigude laboris tundma tigude elu. Aire Orula veelaboris õppisid 10., 11. ja 12. klassi õpilased tundma vee-elustikku.

Tarmo Evestus rääkis 4., 6. ja 9. klassile kaitsealustest lindudest. Margit Turb õpetas kooli pargis ümbritsevat märkama. Mare Leis tutvustas loodusõpradele pargis taimi ja õpetas neid eritunnuste abil meelde jätma. Margus Muts rääkis looduskaitsest.

Soomaa rahvusparkis õppisid 14. mail 4. klassi õpilased. Riisa rabas tutvuti Sisalik Sissi eluga. Soomaa looduskeskuse juures õpiti tundma liigirikast vee-elustikku.

Karula rahvusparkiga käisid 18. mail tutvumas 2. klassi õpilased, 21. mail 3. klassi õpilased ning 25. mail 5. ja 6. klassi õpilased. Külalstati Metsa-

11. klass Meenikunno rabas

2 x Liia Ortus

moori, õpiti pinnavorme tundma ja läbiti putuka-programm.

Meenikunno maastikukaitsealal toimus 28. mail 11. klassile bioloogi tund rabas.

Õpetaja Liia Ortus
projektijuht

4. klass Soomaa rahvusparkis

Loodust tundes saad teda paremini hoida

Tõrvas gümnaasiumis jätkub loodusteemaliste ürituste sari. Üritused toimuvad aastaringsetl. Igal üritusel on oma teema ning eri valdkondade spetsialistid tutvustavad soovijaile looduse saladusi. Iga ürituse lõpus toimub viktoriin. See aitab kinnistada kuuldut-nähtut ja tekitab elevust.

Märtsis toimunud loodusüritus kandis pealkirja „Teod ja karbid Eesti looduses“.

Sattusime koos Annelie Ehvestiga omapärasse tigu ja karpide maailma. Vastuse leidsid paljud küsimused, näiteks mitu liiki tiguid Eestis elab, millest koosneb tigu menüü, kui vanaks teod elavad ja mida karbid söövad.

Aprilli linnuõhtul Kaja Kübara ja Enn Vilbaste saime uusi teadmisi pesakastidest, nende hooldusest, lindude kaitsest, hoidmise ja abistamise vajadusest ning liigiõppest.

Miks kakupojad end puhevale ajavad või vahepeal hoopis „köhnaks“ tõmbavad? Miks mõned linnuliigid vajavad lendu tõusmiseks kindlasti suuremat veesilma? Need ja mitmed teisedki lindude käitumiste eripärad olid samuti jutuks.

On ju praegu paras aeg uueks kevadeks pesakast valmis meisterdada. Meelde tasuks jätta mõned Kaja Kübara ja Enn Vilbaste soovitusel pesakastide paigaldajale:

- kaaluge pesakasti paigaldust põhjalikult: tiheda liikumisega piirkonda (näiteks laste mängukohad, uste lähedus) ärge nende paigaldamist planeerige;
- hommikune päike soojendab pesa, kuid päeval võib päikese käes olev pesakast üle kuumeneda;
- pesakastid ei pea alati väga kõrgel paiknema, ka 1,5 meetri kõrgusel on vähese liikumisega piirkonnas sobiv;
- paigaldage pesakast võimaluse korral nii, et lennuava jääks itta, lõunasse või nende vahele;
- kasti tagumisele seinale, umbes lennuava kõrgusele võiks paigaldada kitsa liistu – see võimaldab valmistatud pesakasti tagumisel seinal kuivada;
- paigaldage pesakast kindlalt, nii et ta ei kõiguks;
- pesakastide ehitamiseks sobib paremini puitmaterjal, mida pole kuivatatud – liiga kuivast puidust ehitatud pesakast pragneneb ilmastiku (tuul, päike, vihm) mõjul kiiremini;
- pesakasti lennuavast ei tohiks munad välja paista (st lennuava ja kasti põhja vahe peaks olema piisavalt suur), pesakasti põhi peaks olema kinnitatud küljelaudade vahele;
- kui kasti põhja ja seina vahelt jääb näiteks puidu iseärasuste (näiteks kõverused) tõttu valgus paistma, kasutage tihendamiseks pisut loodusliku materjali: kuivanud lehed, kuiv hein, saepuru;
- nii nagu meie kodud, vajavad ka pesakastid suurpuhastust; puhastage pesakaste vähemalt kord aastas, kui linnud on pesitsemise lõpetanud (näiteks sügisel);
- selleks, et pesakasti puhastada, oleks vaja kast ehitada nii, et kast oleks võimalik eemaldada.

Pesakastide mõõtude kohta saate informatsiooni Eesti Ornitoloogiaühingu koduleheküljelt www.eoy.ee.

Loodusemees Urmas Tartes tutvustas maikuu loodusõhtul putukaid. Neil on kuus jalga, kolmest osast koosnev keha. Tiivad ja tundlad on putukate peamised tunnused. Elavad õhus, maas ja vees. Kiilid, tirtsud, ritsikad, lutikad, puruuanad, mardikad, naksurid, kärsakad, põrnikad, jooksikud – kõikide nende putukate mitmekesise eluga sai tutvuda slaidiprogrammi abil.

Liia Ortus
Tõrva gümnaasiumi õpetaja,
loodusürituste sarja korraldaja

LOODUSKÜSIMUSI NUPUTAMISEKS

TEOD

- Kui palju erinevaid liike maismaatiguid Eestis elab?
- Milline Eestis elav limuseliik on kõige pikemaaldisem?
- Kui vanaks see liik võib elada?
- Sööb ainult tiguid. Selle liigi emane ja vastsed helendavad.
- Kes on see putukas?

LINNUD

- Kes või mis on nidifuugid?
- Miks kaurid ei saa maapinnalt lendu tõusta?
- Kui suur peab olema kuldnoka pesakasti ava?
- Milline on kiiruse piir, millest suuremat loomad enam ei taju?
- Kas vigastatud linnupoeg võtta kaasa või jätta maha?
- Miks piiritajat peetakse kulli pojaks?
- Mis on keskkonnainspektsiooni telefoninumber?
- Mis on maanteeameti telefoninumber?

PUTUKAD

- Kes liblikatest lendavad nagu rändlinnud – kevadel lõunast meile ja sügisel tagasi?
 - Kellel on pikemad tundlad, kas ritsikal või rohuirtsul?
 - Missugune putukas võib süüa paberit ja tolmulesti?
 - Kas meie metsades elavad prussakad?
 - Kes on Eesti kõige raskem putukas?
 - Mitu tiiba on toakärbsel?
 - Nimeta putukatest toituvad taimed ja seemned.
- Loodusürituste sari jätkub ka suvel. Infot ürituste toimumise kohta saab Tõrva linna kodulehelt. Loodusürituste sarja toetab keskkonnainvesteeringute keskus. Üritustes osalemine on tasuta.

Muusikaga tegelemine on saanud noortele eluviisiks

Mai lõpus toimunud õpilaste kevadkontserdiga lõpetas Tõrva muusikakool 27. õppeaasta.

Lõppev kooliaasta oli täis tihedat tööd, esinemisi, toredaid õnnestumisi, uudsust ja põnevust. Aasta oli tempokas ja tõi koolipererele kaasa mitmeid meeldejäädavaid kohtumisi nii vanade kui ka uute sõpradega.

Novembris toimus Karksi valla kultuurikeskuses Mulgimaa muusikakoolide ühine kontsert, organiseerija ja läbi viija oli Karksi-Nuia muusikakooli direktor Margus Põldsepp. Tõrva kirik-kammersaalis toimunud kontserdil veebruaris osalesid samuti kõik neli ajaloolisel Mulgimaal tegutsevat muusikakooli: Abja, Karksi-Nuia, Tarvastu ja Tõrva MK.

Kolmas ühiskontsert toimus 1. juunil Tarvastu kunstidekooli eestvedamisel Tarvastu kirikus. Traditsioon on juba pikaajaline ja sellest õppeaastast on sõpruskoolide ringiga liitunud ka Abja muusikakool.

Koostöös Tõrva gümnaasiumi õpetajate ja raamatukoguga aitasid muusikakooli õpilased sisustada jõuluootuse ajal korraldatud adventihommikuid. Tõrva gümnaasiumi aulas toimus ka meeleolukas teise adventi kontsert muusikakooli õpilastelt ja õpetajatelt.

Igal kevadel annavad muusikakooli õpilased piirkonna lasteadeades kontserdi ja tutvustavad pille, mida on võimalik koolis õppima asuda. Huviga oodatakse meie esinemisi lasteaias Mõmmik ja Tõrvalill, oodatud on meie õpilased alati ka Ritsu lasteaias-alkkoolis ja Tõrva gümnaasiumis.

Esinemine on noorele muusikule vajalik igas muusika õppimise etapis. Nii kujuneb välja esinemiskindlus ja oskus õpitud kuulajatele edasi anda. Väike esinemisnärv tuleb seejuures ainult kasuks.

Mais esitlesid Tõrva ja Antsla muusikakool Tõrva gümnaasiumis Antsla muusikakooli puhkpilliorkestrit. Huvilised said näha erinevaid pille ja kuulda suure orkestri kõla. Sügisest saab Tõrva muusikakoolis õppida erinevaid puhkpille. Kui mängijaid juba rohkem, on võimalik Tõrvaski orkester luua.

Muusikakoolis õppivate laste koolipäevad on tunduvalt pikemad kui eakaaslastel, kuid selle eest saavad nad koolist kaasa pillimänguuskuse ja armastuse muusika vastu. Need tublid lapsed jõuavad õppida kahes koolis ja mitmed osalevad veel ka laulu- või tantsumängude tegemises.

4. mail toimus Viljandi Pärimusmuusika Aidas pilliõpilaste üleriigiline pärimusmuusika võistumängimine. Sellest võtsid edukalt osa ka kolm õpilast Tõrva muusikakoolist.

Tänavused klaveri eriala lõpetajad Kaile Mumm ja Merili Moosus osalesid võistumängimisel eesti lõotsadega. Seda pilli õpivad nad muusikakooli kõrvalt oma huvist ja käivad õpetust saamas Põlvamaal Heino Tartese ja Karksi-Nuias Margus Põldsepa juures.

Mare Vahtre lõpetas muusikakooli klaveri erialal 2010. aastal. Nüüd õpib ta edasi muusikakooli kitarriklassis. Võistumängimisel sai Mare žürii eripremia meeldiva valitunnituse ja keskenud mängu eest. Tublilt esinesid

1.–2. klassi viuldajate ansambel kevadkontserdil esinemas. Vasakult: Kristina Sidorova, Erika Buda, Agnes Põldma, Gaida Kertu Roos, Roosi Rahn, Birgit Jaani. Klaveril õp Kersti Reimund ja õpilaste taga õp Heinar Hernits.

Thea Leitmaa

ka lõotsamängijad.

Noored saavad muusikakoolist kogu eluks kaasa armastuse muusika vastu. Muusika tegemine on saanud neile eluviisiks, vajaduseks nagu vesi ja õhk. Igal aastal leidub lõpetajaid, kes jätkavad muusikakoolis õppimist lisa-aastal. Võimalik on end oma erialapillil täiendada kui ka uut pilli õppida.

Muusika on ju ikka üks, olenemata sellest, millisel pillil seda esitada. Nii loob muusikaõpetus noortes positiivse hoiaku muusikaliste tegevuste suhtes ja kasvatab muusikahuvilisi, tegusaid ja haritud inimesi. Muusikakool annab noortele muusikalise põhihariduse ja annab võimaluse soovi korral muusikat edasi õppida keskastme muusikakoolis.

Muusikakoolis toimub õpetus astmete kaupa. Esimene etapp kestab neli aastat. Alghariduse tunnistuse 4. klassi lõpetamisel said: Dagmar Jakobson – klaver (õp Jana Vagula), Michael Kevin Karlson – kitarr (õp Mati Mölder), Hanna Kuusksalu – viiul (õp Heinar Hernits), Joosep Ottokar Oja – klarnet (õp Toomas Kaljuver), Mihkel Ott – klaver (õp Kersti Reimund), Pamela Paul – klaver (kiitusega; õp Kersti Reimund).

Muusika kuulub kaunite kunstide hulka, sellega tegelemine rikastab inimest. Nii nagu maalikunst kasutab värve ja sõnakunst sõnu, on muusika kunstiliik, mis kasutab helisid ja mõjutab inimest nende kaudu. Muusika annab palju inimese vaimu- ja hingeelule kogu elu vältel. Muusika ja pillimängu õppimine on huvitav, kuigi vahel tuleb teha ka valikuid ja mõnusa sõpradega ajaviitmise asemel hoopis pilli harjutada. Kui noor inimene on õppinud kauni kunsti saladusi, saab ta muusikat esitades seda ilu ka kuulajatega jagada.

Väikesed lapsed on vahetud, õpivad mängides ja matkides. Pillilood on veel lühikesed ja jäävad hästi meelde. Sel õppeaastal oli muusikakoolis erakordselt tubli 1. klass. Igal aastal on tublisid õpilasi, kelle saavutused vääriksid kiituskirja. 19 õpilase õpingutulemusi hindas õppenõukogu kiituskirja vääriliseks: Erika Buda (1. viiul), Joosep Elango

(1. klaver), Maria-Helena Lüüs (1. klaver), Kirke Klaarika Kristina Kuimet (1. klaver), Katariina Mehide (1. klaver), Emma Lauren Paul (1. klaver), Loretta Pohlasalu (1. plokkflööt), Violetta Pohlasalu (1. klaver), Roosi Rahn (1. viiul), Sandra Sirelpuu (1. klaver), Ramona-Luisa Soro (1. klaver), Janely Vahar (1. viiul), Jane Moosus (2. plokkflööt), Gaida Kertu Roos (2. viiul), Kristina Sidorova (2. viiul), Riin Lepik (3. klaver), Kadi-Triin Terve (3. klaver), Mare Vahtre (3. kitarr), Triin Jaansalu (lisa-aasta klaver ja saksofon).

Pillimängu õppimine on pikaajaline tööprotsess, milles osalevad õpetaja ja õpilane üheskoos. Kodu ja vanemate toetus on õpilasele samuti väga tähtis. Tundes huvi lapse tegevuste vastu, innustab täiskasvanu last kodus pilli harjutama ja paremate tulemusteni jõudma.

Tublid õpetajad on kooli eduka tegevuse alus. Tõrva muusikakoolis töötavad suurte kogemustega pedagoogid, kes oskavad tekitada õpilastes huvi pillimängu vastu ja oma teadmisi neile huvitavalt edasi anda. Hea õpetaja mängib ka ise pilli ja suudab last oma eeskujuga innustada.

Muusikakoolis õpitakse ka ansamblimängu. Õpetajad on leidlikud, oskavad õpilastest kokku seada erinevaid ansambleid ja leida igale koosseisule mängimiseks sobivat repertuaari.

Ansamblimäng arendab rütmitunnet, kuulamis- ja tähelepanuoskust ning oskust ennast ansambliisse sobitada. Ansambli annab iga õpilane oma pillil mängides muusikapala valmimisse olulise panuse. Mitmekesi esineda on samuti julgem.

Muusikakooli rahvamuusikaansambel (õp Viive Andersoo) võttis osa 2. Mulgi peo rahvapilli koondorkestri tegevusest. Orkestris mängimine oli nende noorte jaoks esmakordne kogemus. Rahvapilli koondorkestris mängisid kaasa ka Kaile Mumm ja Merili Moosus eesti lõotsadel.

Thea Leitmaa

Tõrva muusikakooli direktor

Ansambel Flammo (Joel, Samuel ja Daniel Reinaru) kuulutamas laupäeva õhtul evangeeliumi rokistiilis.

Neil Viskov

Tõrva misjonipäevad

Tõrva misjonipäevad toimusid 15.–17. juunini Valga tänava äärsel haljasalal telgis. Telgi püstitas Elu Sõna kogudus, kes sisustas ka reedese päeva programmi. Laupäevaks kutsus EELK Helme Maarja kogudus kohale huvitavaid külalisi. Pühapäeval pühitses Tõrva Immaanueli kogudus oma aastapäeva.

Kristlikku sõnumit kuulutati mitmes stiilis ja keeles. Kõnetati lapsi ja noori, kuldses kesk- ja hõbedases seniorieas kodanikke.

Arvo Lasting

Ristimise meenutamine

Neil Viskov

Ristimise meenutamine

Ristimine tähendab kristliku elu algust, nii nagu sündimine tähendab elu algust üldse. Nii nagu me sünnipäeva peame igal aastal meele ja ümmargustel puhkudel eriti pidulikult, nii ka uue kristliku elu algus väärib meenutamist.

See on päev Jumala kiitmiseks, kes meid on ristimise läbi sünnitanud uueks eluks, on kinkinud hingeabaduse ja õnnistusrikka ühenduse taevase Isaga.

10. juunil meenutas oma ristimise 5. aastapäeva üheksa ja 10. aastapäeva üks Helme koguduse liige. Ühed olid saanud ristitud pisikeste beebidena ja teised täiskasvanutena. Altari ette tulles tundsid kõik endid ühtviisi Jumala lastena.

Arvo Lasting

Leeriõnnistuse saanud noored

Neil Viskov

Leeripüha

Nelipühäl, 27. mail võtsid Helme kiriku altari ees vastu leeriõnnistuse seitse noort koguduseliiget. Teatud toredal põhjusel toimus kahe noore kristlase leeritalitus veel nädal hiljem. Üheksakesi oli tehtud leeritööd juba jaanuarist alates. Oli käidud paar korda kuus leeritundides katekismust õppimas. Oli osaletud jumalateenistustel ja talgupäeval. Leeripühaks õpiti selgeks tänupsalm Piiblist ja koostati kirikupalve, mida pühäl päeval altari ees kostas.

Arvo Lasting

Kooliaasta lõppes luule- ja joonistusvõistlusega

Helme raamatukogu korraldas kooliaasta lõpetamise puhul õpilastele luule- ja joonistusvõistluse. Võistlusel osalesid Ritsu kooli 2. ja 3. klassi õpilased (õpetaja Asta Tsiirp). Võistlustöid võis esitada vabal teemal.

Huvitav oli see, et poisid tundsid hästi autode, filmikangelaste ja loomade maailma, tüdrukud viibisid aga unistustes, unenägudes ja mõtlesid oma maale, kodule, loodusele, mõni ka õppimisele ja lugemisele. Vaat see viimane oli juba hea asi!

Sisukate tööde hulgast tõi žürii esi-

le parimad teemad ja võistlustöö teostajad.

Parimateks osutusid: „Minu unistus“ ja „Tantsupeole“ (Grete Lisette Gulbis), „Värvilised unenäod“ (Karmen Mõts), „Metsikud hobused“ (Tagne Toots), „Kaunis mets“ (Kärt Moora), „Minu tuba“ (Kristi Aas), „Eestimaa“ (Merit Mäekalle).

Nende õpilastega korraldasime huvitavaid üritusi juba varasematel aastatel ja teeme seda ka tulevikus. Siinkohal ei saa mainimata jätta ka tublit õpetajat Asta Tsiirpi, kes igast väljapakutud

ideest kohe kinni haarab ja ka ise huvitavaid mõtteid välja pakub.

Kuna üritus toimus nelipühade ajal, tutvustas allkirjutatu õpilastele nende pühade olemust, tavasid ja kombeid. On ju need pühad olnud tänaste laste jaoks kauged.

Lõpetuseks esitasid õpilased imeilusa Leelo Tungla luuletuse „Puhkama“, millega sooviti toredat koolivaheaega üksteisele ja kaunist suve õpetajale ning raamatukogutädi. Viimane soovis sedasama õpilastele ja õpetajale.

Kaie Tähe

Jõulud pole enam kaugel ...

Kas pole intrigeeriv pealkiri? Aga lugema kutsuvad just sellised artiklid, teemad, pealkirjad, mis on pisutki argielu raamistikust erinevad. Jõuludest siis niipalju, et igal aastal jaanipäeva paiku küsib minult onu Rein, kas mul on jõulukuusk valmis vaadatud – temal juba olevat.

Esimestel küsimistel võtsin seda lihtsalt naljana, aga nüüd tundub ajaratka karussell nii kiirelt liikuvat, et naljatlemiseks ei ole enam aega ega põhjust.

Lehe ilmumise ajaks on kevad-suvised perioodi kõige väarikamad pühad – võidupüha koos jaanipäevaga – juba läbi. Sel aastal jäid need lühikeseks, kuigi võinuks anda meile kõigile rohkem hingamise aega.

Aga olenemata pühadest ja vabadest päevadest on enamik koolijärgsetest väljateenitud suvepuhkusel. Ka Tõrva gümnaasium on saatnud teele oma järjekordse lennu.

Olen lõpetajatega kahel korral kohtunud – nii kirik-kammersaalis kui ka lõpuaktusel. Tore, et oli rikkalik kuldmedalite saak. Veel kord tahan tänada nende omanikke, viit tublit tüdrukut: Kristi Koppel, Ethel Heidi Sepp, Grete Allilender, Mari Jõemägi ja Lisanna Kaar, ning nende vanemaid.

Kuid nüüd jõuame lõpuks ikka argiste asjade juurde. Kui ühte lausesse panna kogu peamine tegevus, siis võiks öelda, et on olnud kohtuuste kulutamise aasta. Paisatab, et meie riigis tuleb oma õiguste eest järjest rohkem ja rohkem võidelda. 226 omavalitsuse hulgas oleme kindlasti esimese kümne seas, kes oma õiguste eest järjekindlalt on välja astunud ja mitte edutult.

See aga eeldab head meeskonnatööd, pikki vaidlusi, tugevat strateegiat ja taktikat. Tahan tänada kõiki neid tublisid töökaaslasid, kolleegid nii volikogus, linnavalitsuses kui ka allasutustes, kes selle meeskonna koosseisu kuuluvad.

Nüüdseks käivad teede taastamise tööd nendel tänavatel, mis on paari viimase aastaga lõhutud, ja varsti peaks selguma ka uus ehitaja, kes jätkab vee- ja kanalisatsioonitorustiku ning reoveepuhastusjaama ehitust.

Järjest valmimas on kuus pereelamut erihooldekodu inimestele. See teema on tekitanud vastandlike arvamusi. Mul on kindlad seisukohad selle hooldekodu loomise poolt: esiteks annab see 30–35 uut töökohta, teiseks saab väga ilmetu (pigem inetu) maa-ala asustatud ja kena väljanägemise.

Ja lõpuks, me ei tea kunagi, kellel tuleb sealt abi leida. Olgem sallivamad kaaskodanike suhtes ja märgakem neid inimesi, keda aastakümneid tagasi nõuka ajal lihtsalt ei olnud olemas või õigemini jäeti meile mulje, et neid pole.

Parem rajame ja loome midagi, oleme ju niigi siin piirkonnas kaotanud nii Helme kutsekooli kui ka Helme sanatoorse kooli.

Lõpetuseks ka midagi ilusat. Toimus ju alles hiljuti suur Mulgi-maa laulu- ja tantsupidu. Muljed olid positiivsed, olen kuulnud ainult häid hinnanguid. Täna ka siinjuures suurepärasest meeskonnast – nii neid, kes laulsid, tantsisid ja pilli mängisid kui ka neid, keda laval ei olnud näha, aga kellest sõltus peo kordaminek. Tuhat tänu ka neile kõigile, kes sellel võrratul tule teekonnal osalesid.

Lõpetan Aleksander Tulluse (mees, kes on sündinud samal aastal, kui Tõrva sai linnaõigused, nimelt 1926) sõnadega: „See oli ilusaim pidu, mida ma Tõrvas olen näinud oma pika eluea jooksul.“

Agu Kabrits
Tõrva linnaape

Lembit Eelmäe mälestuspäev

Ja äitsnep ära-miut-unete lill

Lembit Eelmäe Põrgupõhja Jürkat teab vist pea iga eestlane. Kes oskaks aga arvata, et kui Jaan Tooming Eelmäele nüüdseks ainuvõimalikuna tunduvat rolli pakkus, imestasid selle üle Vanemuises paljud. 20. mail kogunesid näitlejat, luuletajat ja Mulgi kultuuri vedajat meenutama lähedased ja kaasteelised ning hulk Tõrva ja ümbruse rahvast.

Ilmar Kõveriku korraldatud mälestuspäeva juhatas Tõrva kirik-kammersaalis sisse kohaliku naiskammerkooi laul Maie Kala juhtimisel, edasi viis tee Eelmäe sünnitalu Holdres ning Holdre lossi juurde. Ala surnuaeda on maetud Lembit Eelmäe vanemad. Karksi-Nuias on ülal juubelinäitus aastast 2007, mis Vanemuises omal ajal eksponeerituna võinuks Raivo Adlase sekku miseta minna lihtsalt prügimäele. Päev lõppes Helmes.

Eelmäe Vanemuise-aegne garderoobikaaslane Raivo Adlas tunnistab, et on numbris 212 jäänud vanemast põlvkonnast üksi ja jagab praegu ruumi üksnes külalisesinejatega. Kunagi olid aga kuldseid ajad.

„Kui Lembit sisse tuli, läks elu käima. Alati oli tal mingi nali varuks. Sama toa mehed olid veel Ao Peep, Benno Mikkel – kõik läinud manala teele,“ meenutab ta. „Tõsi, vahepeal pakkus seltsi ka Tõnu Kilgas, tema oli meie boheemlikus seltskonnas korralooja.“

Kuningas tuleb!

Suvel lavastab Silvia Soro Nava laval Mulgi kultuuri festivali raames enda ja Jaak Kõdari Eelmäe-elulise näidendi „Kuningas tuleb“ – tüki nimi pärineb legendaarsest teatraljalst, mis sündis sügaval nõukogude ajal.

Lembit Eelmäe tuli Pärnu teatri juubelilt, oli väga-väga purjus, kuid kohusetundliku mehena läks rollile, kus tal oli õigupoolest vaid üks repliik. Väino Uibo, kes armastas kolleegide kallal nalja visata, küsis, kas kaaslane lavale ei lähegi, tema number ju.

Eelmäe läks, löi sauaga vastu maad ja ütles: „Kuningas tuleb!“. Selgus, et veel mitte paras aeg. Aga mis kehvasti, see uuesti, ja etenduse lõpuni nii oma kolm-neli korda – aga ikka vale koha peal.

Kulli pilguga

Kultuuriloolane ja kriitik Aivar Kull on kirjutanud Lembit Eelmäest „Näitlejaraamatu“; ta usub, et see sai Lembitu maitse järgi. Kull hindab kõrgelt Eelmäe filosoofilist meelt, osa teosest tugineb omavahelistele vestlustele: „Mina käi-

Tõrva naiskammerkooi Maie Kala dirigeerimisel juhatas meenutuspäeva naisesse kui välja. 2 x Hanno Valdmann

Helme valla veemajandusprojekt

OÜ Helme Teenus ja ASi Valmap Grupp vahel sõlmiti 15. juunil kolm projekteerimis-ehituslepingut Helme valla veemajandusprojekti elluviimiseks.

Lepingute maksumused osade kaupade olid järgnevad:

Osa 1: Helme, Patküla, Linnaküla ja Alaküla vee- ja kanalisatsioonitorustike projekteerimine ja ehitamine maksumusega 1 558 148,76 eurot.

Osa 2: Veetöötusjaamade projekteerimine ja ehitamine 660 362,22 eurot.

Eelmäede suguvõsa ja praegune majaperenaine Lembit Eelmäe sünnikodu ees.

sin tema pool külas, tema käis minu pool.“

Kompaktses väljaandes on üsna vähe juttu Eelmäe kaasast, usutavasti tuleb Herta Elvistest kunagi samuti raamat. Ise Kull selle koostamiseks vekslit välja ei andma siiski ei soostu.

„Toomingal on väga eriline intuitsioon. Ta oli Lembitut mitmeid aastaid jälginud – niipalju kui ma olen aru saanud – teistele tuli nagu välg selgest taevast, et pani ta Põrgupõhja Jürka osasse,“ selgitab Kull tipplavastuse tausta. „Veli Joonatan“ oli veel enne, selle proovis oligi Tooming Lembitule öelnud, et sina hakkad Jürkat mängima.“ Eelmäe oli väga palju estraadi teinud (sagedaseks kaaslasel Einari Koppel) ja arvati, et ennast ära lõrtsinud. Vanapaganana oli ta juba 49 aastane.

Kork suhu

Praegune tõrvakas, kunagine tartlane Heiki Kont meenutab, kuidas ta 45 aastat tagasi EPA tudengina Lembit Eelmäe juhendatud kõnekunsti ringis sai väärt soovitusi (mehel on tõepoolest hea diktsioon): kes tahab kõnet pidada, pangu pudelikork suhu, aga ärge õllepudelikorgiga proovigu, muidu ei saa pärast üldse rääkida (õllepudelikorgil on nimelt kidalised servad).

Õunapuuõielises sünnitalu õues luges Anette Maria vanaisa Lembitu luuletuse ning Andrus Eelmäe esitas naiskooi toel omakorda enda vanaisa Juhani 1955. aastal kirjutatud meenutuslaulu.

Poeg Andrus mäletab isa esimest rolli kolme-nelja-aastase poisikese silme läbi „Irkutski lugudes“. Kõige liigutavamaks peab aga Joonatani.

Ka ise pikalt näitlejaleiba söönuna

LEMBIT EELMÄE

(26.9.1927-2.7.2009) – Eesti näitleja, lõpetas 1951. aastal ENSV Riikliku Teatriinstituudi, töötas 1951-57 Pärnu Endlas ja aastast 1957 Tartu Vanemuises. Avaldanud luulekogud „Mu tõe maailm“ (1997) ja „Tundelisi pärjavärsse“ (2003); murdekeele lugemiku „Mulgi keelen ja meelen“ kaaskoostaja. Tartu linna (2006) ja Helme valla aukodanik (2008).

nimetab ta oma kõige suuremaks õpetajaks isa. „Kodus oli üldiselt vaba kasvatus, isa vihastas küll mõnikord ja siis ma kartsin teda – seda juhtus üsna harva, kui ta oli minus mingil põhjusel hingepõhjani pettunud.“

Silme ette kerkib Jürka leebus ja plahvatus.

Krambist lahti

Kirjandusteadlane August Eelmäe vaatas ära enam-vähem kõik venna etendused, ja Lembit usaldas talle oma rõõme ja muresid. „Ird ironiseeris ja oli nagu pilkav, aga Tooming toetas, ja loeb ikka see klapp, et inimesed saavad üksteisest aru. Lembit ütles mulle pärast, et ta ise ka ei uskunud enam enesesse, aga kui ta krambist lahti sai, ei olnud enam mingit kartust.“

Lembit Eelmäe õde Lisette-Marie Ibrus (Eelmäe) õppis Tõrvas juuksuriks, töötas Pärnu konservivabrikus, paneb paberile mälestusi, ning tal käib 92. aastaring. Ta tunnistab parimaks Põrgupõhja. Õetütar Tiiu Nikopensius lisab Joonatani: „See oli lummas, ma mõtlesin, see ei ole tõsi, et see ei ole võimalik.“

Viimaseks tipuks jäi aga liigutav duett Herta Elvistega, kurbhelge „Vladimiri väljak“.

Pastor Arvo Lastingu jumalasõna järel juhatas Taagepera kiriku kell isa Juhani ja ema Tiiu ning lapsena surnud vend Johannese kalmule. Samas puhkamise soovi ütles välja 2009. aasta surnuaiapäival, mõne nädal enne surma, ka Lembit, kuid tema tuhk on sängitatud Tartu Raadi kalmistule.

Helme lossivaremete kõrval Iivi Lepiku loetud Lembit Eelmäe luuletuse „Kodu maa“ viimane salm andis nime ka sellele samale Juurte-seeria üritusele – ning sellele loole. Ja mõistagi etles ta meelepeaväljal.

Hanno Valdmann

Projekti elluviimise lõpptähtaeg on 28. juuni 2013.

Projekti rahastatakse Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi vahenditest 83% ja Helme vallavalitsuse poolt 17% ulatuses.

AS Infragate Eesti on OÜ Helme Teenus esindaja veemajandusprojekti elluviimisel ja projekteerimis-ehitusprojekti omanikujärelevalve teostamisel.

Indrek Tamberg
projekti juht
AS Infragate Eesti

VEEMAJANDUSPROJEKTI VEERG

Hea meel on teatada, et kohutsaaga laiendatud omanikujärelevalve ja inseneri teenuse hanke ümber on läbi saanud. Riigikohus ei võtnud Infragate Eesti ASi kassatsioonkaebust menetleda ning ringkonnakohtu tehtud otsus jõustus. Seega saime kinnitust, et oleme hankes tehtud otsused igati õiguspäraselt teinud.

Niipea, kui kohtuotsus oli jõustunud, sõlmisime lepingu konsultandiga, kes viib läbi kõik projektis plaanitud hanked ning teostab ehitushangetele ka järelevalvet. Lepingu sõlmisime hanke võitja, konsortiumiga Wesico Project OÜ/KVVK Tööd OÜ 25. mail 2012. Koheselt käivitus ka tihe töö hankedokumentide koostamisel ning 18. juunil on jõutud esimese ja kõige suurema hanke, Tõrva linna vee- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimise ja laiendamise, hankedokumentidega KIKI kooskõlastamisele.

Kui meie rahastaja, keskkonnainvesteeringute keskus (KIK) hankedokumentid kooskõlastab, läheb kohe selle hange üles ning eeldatav pakumuste saabumine on 19. juulil. Seejärel tuleb läbi viia pakumuste hindamine ning kuulutada välja edukas pakkuja. Kui pärast eduka pakkuja kuulutamist on möödunud 14 päeva, siis võib sõlmida ehitajaga lepingu ning tööd võivad alata.

Lepingu ehitajaga on kõige varasemalt oodata augustis, juhul kui ei esine vaidlusi. Samuti tegeletakse paralleelselt ka reoveepuhasti hankedokumentidega ning pärast torustike hanget läheb kohe ka ülesse reoveepuhasti hange, mille pakumusi samuti on oodata eeldatavasti juuli teises pooles.

Kui need kaks kõige suuremat ja tähtsamat hanget on läbi viidud ning nende tulemused selgunud, saame edasi mõelda ja vaadata, kui palju jääb rahalisi vahendeid, et ka kogu ülejäänud planeeritu ellu viia.

Kogu projekti käigus on veel plaanis amortiseerunud suurkaevude tamponeerimine, torustike survesuutõu hankimine ning Tõrva linna reoveekogumisalasse jääva, Helme valla territooriumil asuva Pokardi asumi liitmine Tõrva linna vee- ja kanalisatsioonitorustikega. Kas ka kõik planeeritu on võimalik ellu viia, seda näitavad läbiviidavate hangete tulemused.

Kindlasti on linnakodanikud tähele pannud, et Veski tänaval on alustatud tänavate taastamisega. Lepingu sõlmisime hanke võitjaga, osatühinguga Tavit 5. juunil. Tavit on asunud tegutsema ning kogu nende lepingujärgne töö peaks olema lõpetatud augusti esimese nädala lõpuks.

Taastamisele kuuluvad need tänavad ja tänavatükkid, kus torustiku ehitus on lõpetatud ning katsetused on teostatud. Ülejäänud tänavad, kus on osa torustikku paigaldatud, aga osad paigaldused teostamata ning torustik katsetamata, need taastatakse torustiku hanke võitja poolt hiljemalt järgmise aasta kevadel.

Praeguse tänavate taastamise töö käigus taastatakse järgmised tänavad: Veski, Kaarlimäe, Patküla, Kalda, Koidu (lõigus Kaarlimäe-Mäe), Pikk (lõigus Roos-Puistee), Kitse (lõigus Valga mnt – Uus), Välja (lõigus Pikk-Spordi) ning Karja (lõigus Välja-Karja 27a).

Lisainfot veemajandusprojekti kohta leiate meie veebilehelt www.torvaveejoud.ee ning samuti võib julgesti ka minu poole pöörduda, kui on selgitust vajavaid küsimusi või muresid seoses veemajandusprojekti. Olen endiselt kättesaadav telefonitsi 5344 8790 ning meiliaadressil rando@torva.ee.

Rando Allilender
OÜ Tõrva Veejõud
projekti juht

Om maid maailman tuhandit – ütsainus Mulgimaa

Laupäeval, 9. juunil oli Tõrva linn pidevtehis ning tänavad kirendasid rahvarõivastest: algas Mulgi laulu- ja tantsupidu.

Pidulikus rongkäigus sammusid Mulgimaa eri piirkondadest saabunud lauljad, rahvatantsijad ning muusikud kultuurimaja eest gümnaasiumi staadionile. Kõige ees kandis Tõrva linnavolikogu esimees Kalle Vister tõrvikut, mis süüdati mõni päev varem Mulgi häärberi õuel.

Tänavate ääri palistav rahvahulk tervitas peolisi elagu-hüüetega ning ühines lõpus rongkäiguga, et reipa puhkpillimuusika saatel peoplatsile sammuda.

«Mulgid on uhked oma ajaloole. Meie kohus on Mulgi keelt, kultuuri ja vaimu hoida ning tulevaste põlvetele edasi pärandada,» ütles linna- pea Agu Kabrits tervituskõnes.

Valga maavanem Margus Lepik rõhutas, et väikese rahva edu tagab ühtekuuluvustunne ja tahe ühes suunas liikuda. «Näib, et teie, mulgid, olete oma ühise tee leidnud ja jääb loota, et teil jätkub kindlat tahet ning soovi seda mööda üheskoos edasi minna,» tervitas peolisi maavanem.

Lootusriikka sõnumi Mulgimaale tõid ka Setu rahvakillu esindajad.

«Om maid maailman tuhandit ja rahvit mitmit miljonit, ütsainus Mulgimaa,» kõlas seejärel Hendrik Adamsoni sõnadele loodud Juhan Simmi laul «Mulgimaale» ühendkoori esituses, dirigendipuldis oli Alli Laande.

Lauldi veel allakirjutanu ja Sven Malmi laulu «Legend Tõrvast», lauliku lapsepõlvest, pihlapuust, tare tegemisest endale tamme alla, kõlas ka ajakohane Vello Ainsalu laul «Mulk om iki mulk mis mulk». Dirigendikepi hoidsid üksteise järel Imbi Umbleja, Ene Vilipuu, Maie Kala, Kristjan Omblus ja Vello Ainsalu.

Saatemuusikat tegid Katrin Kannukese juhendatav rahvamuusikaansambel Jauram ja Thea Leitmaa klaveril. Laulu «Lauliku lapsepõli» ilmes- tas Lauri Orgse viiulipartii.

Kava aitasid ühtseks tervikuks põimida Kalle Visteri jutustatud legendid mulkidest ja mulkide elulaadist läbi aegade. Meeldejäävamad katked pajasid sellest, kuidas mulgid oma talude pärisperemeesteks said, jõukamad nendest oma lapsed ülikooli õpima saatsid ja kuidas nende teadmiste ning veendumuste ajal eestlaste rahvustunne tärgama hakkas.

Tõsimeelsete lugude kõrval sai kuulda ka naljakaid juhtumisi – näiteks, kuidas üks Mulgi talu peremees oma sikukesele paarilist otsimas käis ja millega see kõik lõppes.

Oma tantsuoskusi käisid väljakul nais- ja segarühmad, eakamad tantsupaarid ja lasteaiälapsed ning õpilastest rahvatantsijad, andes ühtlasi lootust, et Mulgi vaim ja kultuur edasi kestavad.

Tantsurühmade üldjuhud olid Ene Vilipuu, Ulvi Riitsalu, Valdeko Kalamees, Katrin Viskov, Heli Veerme, Anneli Arraste ja Anne Jaakson.

Emotsioonide tulva vallandas aga kohaliku autori Aado Kaasiku Hendrik Adamsoni sõnadele loodud laul «Hümn». «Sina, mu ainuke maa, sina, mu armastet maa,» kõlas üle väljaku ning publik kuulas püsti seistes.

Laulu- ja tantsupeo lõpus anti esmakordselt välja «Mulgimaa uhkuse» austav tiitel ja preemia. Selle pälvits pikka aega mulgimurdelistel naljadega rahvast naerutanud Tõrva Tilde ehk Asta Mäeorg.

Laulu- ja tantsupeo korraldasid Mulgi Kultuuri Instituut ja Tõrva linnavalitsus. Kava koostasid peo üldjuht, tantsupedagoog Valdeko Kalamees ning kooride üldjuht, muusika-õpetaja Imbi Umbleja. Üldjuhi assistent oli Ene Vilipuu. Rahvamuusika koondorkestri dirigendi roll oli täita Tõrva muusikakooli direktoril Thea Leitmaal.

Tänavune Mulgi laulu- ja tantsupidu oli juba teine, kolmanda korraldab kahe aasta pärast Tarvastu kihelkond.

Vello Jaska

Tõrva gümnaasiumi kuldtahe lugejad

Katrin Kannukene

Loeme koos Jussikesega

Tõrva gümnaasiumi raamatukogu lugemisaasta 2011/12 algas möödunud sügisel Jussikese lugemispesa sisustamisega. Käsitööõpetaja Silvi Abolkaln tikkis-õmbles koos õpilastega mõnusad istumispadjad, nurgas on diivan, vaibake, laualamp – kõik, mis aitab kaasa mõnusale ajaveetmisele koos raamatutega. Lugemispesa avasime pidulikult esimeste klasside muinasjututunniga.

Miks aga valiti nimeks Jussikeselugemispesa? Põhjuseid on mitu. Mulgimaalt pärit kunstniku Silvi Väljali „Jussikesel seitse sõpra“ on raamat, mis on kõige esimese koolilaste kohustuslikust kirjandusest. Samuti oli raamatul läinud aastal 45. sünnipäev.

Tõrva lasteraamatukogu korraldas oktoobris kohtumise Heiki Vilepiga. Põnevast üritusest jäid lastele meelde kirjaniku ettelõetud vahvad luuletused. Oktoobri lõpus toimus meie töötajate vastukülaskäik lasteraamatukokku, kus Mõmmiku ja Tõrvalille mudilastele esitasime laulude ja pillimängu saatel muinasjutut „Valge pullike“, „Taadi maja“ ning „Hiire väimees“.

Meie koolis on traditsiooniks, et 20. oktoobril lähevad algklasside lastele ette lugema gümnaasiumiastme õpilased. Seekord kuulasid kõige nooremad gümnaasistide esituses kodukoha legende.

Algklassiõpetajate eestvedamisel toimus ka sel õppeaastal öölugemine. Lapsed jäid 20. oktoobri õhtul koolimaja, osaledes erinevates kirjanduse ja raamatutega seotud töötubades. Kooli raamatukogu ülesanne oli muusikatoa tegevuste läbiviimine. Seekord sai ette kantud lühinäidend Jussikesel pühapäevamaa otsingutest.

Ene Vilipuu näputööna valmis Jussike, kes koos lastega laulu ja pillimängu saatel sõbrunes kõigi nädalapäevadega ning aitas neil töödega toime tulla. Pühapäevamaale jõudes tantsiti, lauldi ja tralliti ning loeti ette Silvi Väljali tervitus Tõrva gümnaasiumi õpilastele. Peale töötubasid võimeldi ennast Ene Vilipuu juhendamisel nii virgeks, et mõnelgi oli pärast koduklassis ettelugemise saatel raske uinuda.

Novembris tähistasime Astrid Lindgreni sünnipäeva. Lugemisingi Lugega On Mõnus juhendaja-õpetaja Katrin Priilahi koostas töölehed, mida 4. ja 5. klassi õpilaste võistkonnad raamatukogus täitsid. Kasutada tuli raamatuid „Vahtramäe Emil“, „Bullerby lapsed“, „Röövlitütar Ronja“, „Pipi Pikksukk“ ja „Meisterdetektiiv Blomkvist“.

Detsembris toimusid kooli raamatukogus traditsioonilised adventihommikud 4.–6. klassi õpilastele. Laulsime ühiselt jõululaule, õpilased lugesid luuletusi, süütasime adventiküünla ja jutustasime jõulujutte. Katrin Priilahi oma õpilastega kandis ette südamliku lühi-

näidendi, meeoleolu aitasid luua Tõrva muusikakooli noored esinejad.

Nukitsa konkurs on Eesti lastekirjanduse keskuse poolt korraldatav lugejaküsitlus, kus kuni 16aastaste laste hääletel põhjal selgitatakse välja kahe viimase aasta populaarseim lastekirjanik ja lasteraamatukunstnik. Koostöös Tõrva lasteraamatukoguga koostasime jaanuarikuus näituse 153 konkursil osalevast raamatust. Parima kunstniku poolt sai hääletada kohe, kirjaniku võis aga valida vaid loetud raamatute hulgast.

Tõrva gümnaasiumis täideti kokku 119 hääletussedelit. Parim kirjanik oli meie kooli õpilaste arvates raamatu „Raubert, lohe ja laevapoisid“ autor Markus Saksatamm. Enim meeldinud kunstnikuks valisid Tõrva gümnaasiumi lapsed sama raamatu illustraatori Anni Mägeri.

Aprilli lõpus toimunud, huvijuht Niina Ilissoni organiseeritud kohtumisest Andrus Kivirähaga sai osa kogu kool. Elevust tekitas kirjaniku ilmekas ettelugemine.

Tõrva gümnaasiumi raamatukogu kõige tähtsam, aasta läbi kestev ettevõtmine on lugemisvõistlus. Punkte jagatakse ainult tegelikult loetud raamatute eest – raamatu tagastamisel on õpilasel vaja tõestada, et ta on selle läbi lugenud, kas loetust jutustades või küsimustele vastates. Ühe lisapunkti annab ladus jutustamisoskus, kaks ekstrapunkti saab pikema teksti läbilugemise eest.

Lugemisvõistluse võitjate autastamine toimus mai alguses kooli raamatukogus. Kokku lugesid 1.–3. klassi õpilased lugemisvõistluse 2011/12 raames läbi 708 raamatut ja kogusid 1329 punkti.

Parimad, kes pälvisid diplomi „Kol-

me kuldtahe lugeja“ ja õiguse esimesena auhinnaraamatut valida, olid Kärt Karu (1.a), Maria-Helena Lüüs (1.a), Ragnar Kolesnikovs (2.b), Eike Engelbrecht (2.a), Gaida Kertu Roos (3.a), Raahel Tõnisson (3.a) ja Joonas Mölder (3.a).

Aunimetuse „Kahe kuldtahe lugeja“ teenisid välja Kersti Põldsalu (1.b), Simona Lass (1.a), Sandra Jürise (2.b), Katariina Mehide (2.b), Enri Udras (2.b), Kermo Ohno (2.b) ja Sandra Siinmaa (3.a). Kuldtahe lugejaks said Andrei Asi (1.a), Janely Vahar (2.b), Brit Marii Veri (2.b), Loreta Pohlasalu (2.a), Anneliis Sloog (2.b), Annethe Toomeoks (2.b), Kadi Grigorjeva (2.b), Kassandra Mänd (2.b), Sander Siinmaa (2.a), Lilian Papagoi (3.a), Olden Puna (3.b), Kirke Klairika Kristiina Kuimet (3.b) ja Madis Mägi (3.b).

Klassidest olid parimad 3.a ja 2.b. Neile anti üle diplom „SUPERTUBLI-ÜLEKÕIGEKGESTRAÜLIVÖRDES LUGEJA KLASS“.

Tänavutud said tublid lugemisvõistlusest osavõtjad Marius Vister, Merili Reede, Kai-Ly Kalda, Kris-Ly Kartau, Franek Link, Ramona-Luisa Soro, Violetta Pohlasalu, Emma Laureen Paul, Henri Markus Homuha, Karmen Kallas, Nele Padrik, Kaspar Altement, Gerlin Jürisaar, Martiina Palumaa, Ahti Kenk, Kairi Laar, Ly Nurm, Fiona Kaldma, Mialiiis Laanisto ja Jane Moosus.

Õppeaastasse 2011/12 jäi veel palju lugemise ja raamatutega seotud ettevõtmisi. Raamatukogutundides rääkisime õpilastele raamatu ja raamatukogude ajaloost, raamatukogu kasutamisest ja sisekorrast, raamatute hoidmisest, elektronkataloogidest ja liigitussüsteemidest, harjutasime teaviku leidmist riulilt, tutvustasime kirjandusliike ja -žanre, lugesime ja jutustasime, vaatasime filme ja joonisitasime, rääkisime H. Ch. Anderseni elust ja loomingust.

Seoses kirjanike Heiki Vilepi ja Andrus Kivirähaga külastustega koostasime lasteraamatukogu abiga tavapärastest põhjalikumad raamatunäitused. Lisaks said väljapanekutega tähistatud mitmedki olulised sündmused, sealhulgas Eesti Vabariigi aastapäev ja Oskar Lutsu 125. sünnipäev.

Uue ettevõtmisena kontrollisime kõigis klassides õpilastele laenutatud õpikute korrasolekut. Nii mõnedki vaajasid juhendamist õpiku parandamisel või sellele paberi ümberpanemisel.

Igapäevaselt juhatavad õpilasi heade raamatute, kirjanduse ja lugemise juurde emakeeleõpetajad ja klassijuhatajad. Kooli raamatukogul ja Jussikesel on olnud neid aidaes olnud tore, toimekas ja tõhus õppeaasta.

Katrin Kannukene
Tõrva gümnaasiumi
raamatukoguhoidja

Sotsiaalne ettevõte Sõbralt Sõbrale

Sõbralt Sõbrale kauplustekett on kasvanud Eesti üheks suuremaks sotsiaalseks ettevõtteks, mille missioon on ühendada andmise ja saamise rõõm. 14 aastat tagasi oli meil Tartus üks keldripood, kuid viimastel aastatel oleme suutnud tänu headele inimestele ja partneritele avada mitmeid poode üle Eesti.

Mais avasime oma 12. kaupluse Tõrvas aadressil Aia 6. Meie kauplused teeb eriliseks, ent samas koduseks just pakutav sortiment. Meie kauplustest võib leida kõike, mida üks hubane majapidamine vajab: mööbel, riided, nõud, vaibad, mänguasjad, maalid jne.

Hoolime koos!
Enamik kaupa tuleb meile Rootsi partnerite kaudu ning teenitud kasumi suuname erinevate sotsiaalprojektide toetuseks. Eelmisel aastal mõtlesime pingsalt, kuidas Eesti inimesi ning kliente kaasata heategevuslikesse projektidesse ning seeläbi jõudsime "Hoolime koos!" kampaaniat.

Hakkasime annetustena kaupa vastu võtma ka Eesti inimestelt ning märgistama neid tooteid eraldi punaste "Hoolime koos" hinnasiltidega. Nende-

Tõrva kauplus Aia tn 6

le toodetele peame eraldi müügiarvestust ning kogu Eestist korjatud kaupade müügitulu suuname täies mahus Eesti maapiirkonnas elavate perede toetuseks.

Oleme juba praegu näinud, kuidas inimesed on kampaaniaga hoogsalt kaasa tulnud ning ma usun ja loodan, et see kasvab aastatega veelgi suuremaks.

Henri Lehtsaar
turundus- ja arendusjuht

JUMALATEENISTUSED

1. juulil	kell 14	Taagepera kirikus
1. juulil	kell 16	Helme kirikus armulauaga
8. juulil	kell 11	Helme kirikus armulauaga
15. juulil	kell 11	ristimispüha Helme kirikus armulauaga
15. juulil	kell 14	Taagepera kirikus armulauaga
22. juulil	kell 11	Helme kirikus armulauaga
22. juulil	kell 14	ristimise meenutamine Riidaja kirik-kabelis
29. juulil	kell 11	hõbeleer Helme kirikus armulauaga (ootame õnnistamisele neid, kel leeritalitusest 25 aastat möödas).
12. augustil	kell 11	kuldleer Helme kirikus armulauaga (ootame õnnistamisele neid, kel leeritalitusest 50 või rohkem aastaid möödas).

Alates 20. augustist on õpetaja Arvo Lasting puhkusel ning jumalateenistuste kellaeg muutub mõneks nädalaks. Jälgige täpsemalt tänavateateid ja Tõrva kodulehekülge. Tel 763 3340, 524 9654.

Helme-Tõrva Elu

TÕRVA LINNA SUVISED KULTUURI- ÜRITUSED

JUUNI

29. juunil kell 20
Tõrva kirik-kammersaalis
KOHILA KIRIKUKOORI
kontsert

JUULI

7. juulil
XIX TÕRVA LINNA PÄEV

11. juulil kell 20
Tõrva kirik-kammersaalis
Luisa Värk ja Alen Veziko

18. juulil
Tantsumäel kontsert
«KOIDUNI PIKK ON TEE»
ansambliga LOOTUSTE
LINNUTE

20. juulil kell 20
Tõrva kirik-kammersaalis
AKORDIONISTIDE
ORKESTRI kontsert

26. juulil
kirik-kammersaalis
Pärnu portselanimaalijate
seltsi Lyster näituse
avamine

26. juulil
kirik-kammersaalis
MARIA LISTRA,
MARGUS KAPPELLI ja
JASSI ZAHHAROVI kontsert

AUGUST

8. augustil
Õhne jõe kaldal
Tantsumäe silla juures
PERUU INDIAANLASTE
KONTSERT

10. augustil
Tantsumäel NOORTEPÄEV
10.-11. augustil
gümnaasiumi pargis
Loitsufestival
«TULD JA TÕRVA»

TÄPSEMAT INFOT SAAB
Tõrva linna kodulehelt
www.torva.ee,
tel 766 5313, 766 5332
kirik-kammersaali ürituste
kohta tel 5348 4900.

Ritsu Lasteaed-Algkool
ootab oma töökasse perre
tublit ja asjalikku

KORISTAJAT.

CV esitada kuni 6. juulini 2012
Ritsu Lasteaed-Algkooli
või
e-mailile: ritsulak@helme.ee.
Info tel 5345 0929.

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa ja
metsakinnistuid hinnaga
kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud
võivad olla tehtud raietega või
asetseada piiranguvööndis.
Tel: 55 40 150

Helme-Tõrva Elu

tervitat uusi ilmakodanikke

JOHANNES MURNEK
10.05.2012

ARMIN SOLOM
16.05.2012

KRISTEL TÄHT
18.05.2012

RICHARD RATT
11.06.2012

PEREJUUKSUR

Tõrva kesklinnas Tartu tn 4. Avatud E-R 9-17, L 10-14
Kokkuleppel oleme avatud ka hiljem.

Marylin 5362 7401, Kairi 5373 5901

LEIA ENDA JAOKS AEGA JA TULE KÜLASTA MEID JUBA TÄNA

INIMRESSURSI
ARENDAMISE
RAKENDUSKAVA

Programm KUTSE õpingud katkestanutele ja täiskasvanud õppijatele

www.hm.ee/kutse
jatkukutse@hm.ee

Mitu kutseõppeasutust on avanud
õppegrupid täiskasvanutele programmi KUTSE raames.

**Soovid omandada uut elukutset omaeliste, elukogenud inimeste grupis?
Siin on sulle abiks programm KUTSE!**

2012. aastal on 180 õppurit, kes on 25aastased või vanemad, omandamas kutseharidust eraldi õpperühmades 7 kutseõppeasutuses üle Eesti. Mitu õppeasutust on valmis samuti õppegrupe avama just küpsemale õppijale. Seda võimalust saad kasutada, kui Sinu hariduse omandamine jäi aastate taha ning on minetanud oma funktsiooni, kuid nüüd oled motiveeritud leidma uut rakendust uue kvalifikatsiooni omandamise kaudu, aga Sa ei soovi asuda tavaõppesse koos noortega. Õppimine omaeliste, elukogenud inimestega ühes grupis oleks meelepärasem? Programmi alusel õppimisele ei ole eelduseks varasem sarnane haridus, töötamine antud erialal või töötuse staatus. Oluline on vaid tahe õppimiseks.

Samas on endiselt programmi KUTSE raames võimalik jätkata varem alustatud õpinguid.

Kui sa oled kunagi katkestanud õpingud kutseõppeasutuses ning tahaksid need nüüd lõpetada, siis on programm KUTSE just sinule!

Kas ka Sinuga juhtus nii, et majandusõitsengu ajal tundus töötamine mõistlikum kui õppimine ning praktiliselt tagasi kooli Sa enam ei jõudnud? Nüüd aga on olukord tööturul hoopis teine. Äkki kuluks lõputunnistus siiski ära? See programm on suunatud Sulle, kui oled õppinud kutsekoolis ja ajavahemikus 01.01.2000-01.09.2010 selle pooleli jätanud. Katkestamise põhjused pole olulised.

Huvi korral pöördu kutsekooli, kus sooviksid oma õpinguid jätkata.

Kui asud õppima programmi KUTSE alusel, siis on Sul võimalik taotleda õppijatele ettenähtud õppetootust, söidusoodustust ja koolilõuna toetust. Õpe on TASUTA!

Kooli kontaktandmed leiad aadressilt www.hm.ee/kutse.

Uuri oma võimalusi kohe!

Lisainformatsiooni saad ka telefonil 735 0382 ja e-posti teel avi.virma@hm.ee või jatkukutse@hm.ee

LOODUSKÜSIMUSTE VASTUSED

TEOD
Maismaal elab umbes 80 liiki tigused
Kõige pikemaelise on ebapärlikarp
Võib elada 150 aastat
Jaanimardikas
LINNUD
Pesahülgaajad
Neil on pikk keha (liiga ees) ja lühikesed jalad
keha tagaosas, vajavad lendutõusmiseks vee-
pinda
5 cm = 50 mm
70 km/h
Võtta või jätta – kõik sõltub töekspidamistest
ja olukorrast
Kongus nokk, küünised, karvased jalad
Tel 1313 – teatada suuremast loomast
Tel 1510 – teatada väiksemast loomast
PUTUKAD
Admiral ja ohakaliblikas
Ritsikal
Majasoomukas
Kaks liiki: euroopa metsprussakas ja harilik
metsprussakas
Ninasarvik-põrnikas
2 tiiba
Võipätakas, huulhein, kedristõlvik

METSATERVENDUSE

OSTAME
METSJA- JA
PÕLLUMAAD.

Metsatervenduse OÜ,
info tel 509 1575,
ants@metsatervenduse.ee

NIINA KUUS
07.01.1918-09.06.2012

BEST ROOF

SOODSAD
HINNAD!

- TERASKATUSED
- VIHMAVEESÜSTEEMID
- KANDVAD PROFILID
- LISATARVIKUD
- TURVATOOTED

Tel 529 0177
myyk@bestroof.ee
www.bestroof.ee

TRANSPORT ÜLE EESTI • JÄRELMAKSU VÕIMALUS

Helme-Tõrva Elu

Väljaandjad: Tõrva linnavalitsus tel 766 5310, faks 766 1731,
Helme vallavalitsus tel 766 8452, faks 763 3332.

Toimetaja:

Talvi Must, tel 763 2504,
e-post talvi.must@gmail.com

Tehniline teostus ja küljendus
AS Ühinenud Ajalehed Valgas,
trükk AS TRÜKIS Jõhvis.